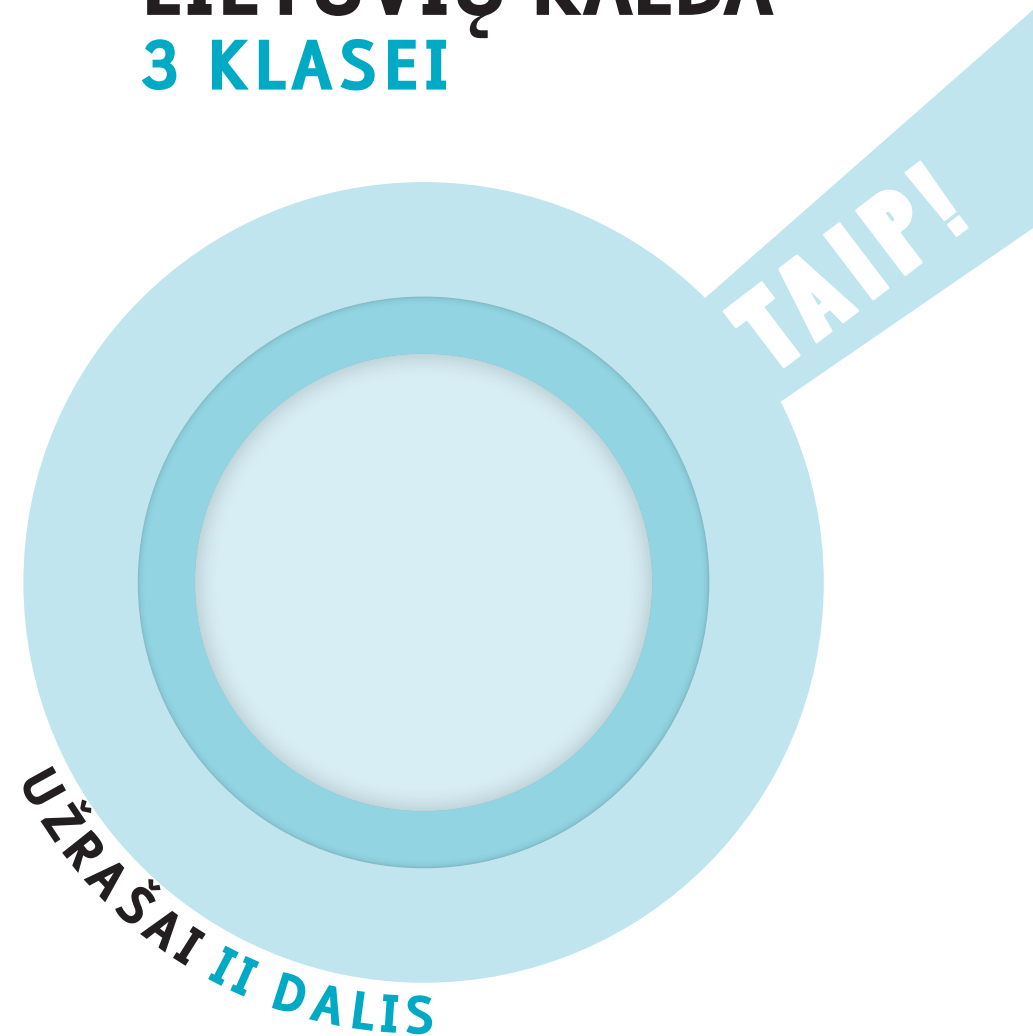

LIETUVIŲ KALBA

3 KLASEI

Vilma Dailidėnienė
Daiva Jakavonytė-Staškuvienė
Nomedą Kasperavičienė

KAIP RAŠOMI BŪSIMOJO LAIKO VEIKSMAŽODŽIAI?

Kurių būsimajo laiko veiksmažodžių rašybą reikia įsiminti?

1. Surašyk šiuos būsimajo laiko veiksmažodžius į lentelę. Sutartiniu ženklu pažymėk veiksmažodžių galūnes.

baigsiu	skalbsite	jungsite	dingsi
atsistosi	užsuksime	rašys	pasižvalgys
jungs	eisiu	užsuksi	žvelgsiu
važiuosiu	rūpinsitės	džiaugsis	patarsime
pastebėsiu	baigs	snigs	pažvelgsite
dengsime	atsistos	keliausime	užeis

Aš	ką veiksiu?	
Tu	ką veiksi?	
Mes	Ką veiksime?	
Jūs	ką veiksite?	
Jis, ji, jie, jos	ką veiks?	

2. Paaiškink būsimajo laiko veiksmažodžių rašybą.

Augs, nes augo. Pažvelgs, nes _____. Bėgs, nes _____.
 Kibs, nes _____. Žengs, nes _____. Uždegs, nes _____.

3. Sudaryk ir parašyk būsimajo laiko veiksmažodžius.

Jis, ji, jie, jos	Aš	Tu	Jis, ji, jie, jos	Mes	Jūs
ką veikė?	ką veiksiu?	ką veiksi?	ką veiks?	ką veiksime?	ką veiksite?
mir <u>k</u> o	mir <u>k</u> siu	mir <u>k</u> si	mir <u>k</u> s	mir <u>k</u> sime	mir <u>k</u> site
pir <u>k</u> o					
baig <u>ė</u>					
seg <u>ė</u>					
ger <u>b</u> ė					
gaub <u>ė</u>					

4. Pabrauk veiksmažodžius. Virš jų parašyk tinkamą klausimą.

ką veiksime?

ką veiksiu?

ką veiks?

Per žiemos atostogas su teta važiuosime į Vilnių. Pirmiausia užlipsiu ant Liepkalnio kalno ir nusileisiu sniego trasomis. Paskui pasivaikščiosime po Katedros aikštę. Tada užsuksime į Valdovų rūmus ir pasižvalgysime po menes. Galiausiai įkopsime į Gedimino kalną ir iš aukštai pažvelgsime į Vilnių. Nekantriai lauksiu tos akimirkos, kai atsistosis ant stebuklingosios plytelės, sugalvosiu norą ir triskart apsisuksiu. Noras tikrai išsipildys!

KUO NUOMONĖ SKIRIASI NUO FAKTO?

1. Patyrinėk Lietuvos nacionalinio muziejaus interneto svetainėje pateikiamą informaciją apie Gedimino pilies bokštą (vadovėlio p. 76). Kurie požymiai rodo, kad šis tekstas yra negrožinis? Pažymėk ☒. Rask tekste požymius pagrindžiančių žodžių, žodžių junginių ar sakinių. Juos parašyk.

Požymiai	
☐ Minimi tikri, neišgalvoti žmonės.	☐ Minimi išgalvoti veikėjai.
Pavyzdžiui:	

Požymiai	
☐ Aprašomi tikri įvykiai.	☐ Aprašomi išgalvoti įvykiai.
Pavyzdžiui:	

Požymiai	
☐ Nurodomos įvykių datos, pateikiama su jais susijusių skaičių.	☐ Datų nenurodoma. Laikui nusakyti vartojami žodžiai <i>seniai</i> , <i>seniai ...</i> , <i>vieną kartą ...</i> ir kt.
Pavyzdžiui:	

2. Pasiklausyk Ilzės interviu įrašo. Pažymėk teisingą atsakymą.

- Koki klausimą Ilzė uždavė kiekvienam interviu dalyviui?

- Kur yra Gedimino pilies bokštas?
- Kuo tau svarbus Gedimino pilies bokštas?
- Ar lankeisi Gedimino pilies bokšte?
- Kuo Gedimino pilies bokštas svarbus Lietuvai?

- Ką interviu dalyviai atsakė Ilzei? Nurodyk skirtingų spalvų rodyklėmis.

Mama

Man pilies bokštas yra Lietuvos valstybingumo simbolis. Puikiai prisimenu, kaip visi džiaugėmės, 1988 metų spalio 7 dieną bokšte išvydę Lietuvos trispalvę.

Tėtis

Mokytojas mums rodė ir pasakojo, kaip pilis atrodė senovėje. Mane nustebino jos didingumas. Gaila, kad dabar išlikęs tik pilies bokštas.

Močiutė

Šis bokštas man labai brangus, tik liūdna, kad kalnas dabar yra plikas. Apaugęs medžiais, mano manymu, jis atrodė gerokai didingesnis ir gražesnis.

Jurgis

Mano nuomone, Gedimino pilies bokštas yra pats tikriausias Vilniaus ir net visos Lietuvos simbolis. Niekad nepamiršiu tos dienos, kai su tėvais stovėjau prie Gedimino pilies Baltijos kelyje ir laikiau Lietuvos trispalvę.

- Nuspalvink atsakymų žodžius, rodančius, kad Ilzės pašnekovai reiškė savo nuomonę.
- Interviu pabaigoje Ilzė kiekvienam šeimos nariui padėkojo.

Ačiū, Jurgi, už atsakymą.

Ačiū, mama, už įdomų atsakymą.

Ačiū, močiute, kad pasidalijai savo nuomone.

Ačiū, tėti, už nuomonę.

Kaip manai, ar mergaitė elgėsi tinkamai? Atsakymą pažymėk ☒.

Taip ☐

Ne ☐

Kodėl taip manai? Paaiškink.

KAS YRA MEILĖ TĖVYNEI?

- 3.** Pateikiamus veiksmažodžius pakeisk pagal pavyzdį. Sutartiniu ženklu pažymėk būsimąjo laiko veiksmažodžių galūnes.

Pavyzdys. Sujungė – sujungsiu, sujungsime, sujungsime.

Au**g**o, bai**g**è, ìko**p**è, slè**p**è, dir**b**o, užkli**m**po, ženg**è**, prisu**k**o, užse**g**è, ìžieb**è**.

- 4. Parašyk veiksmazodžius, atsakančius į kitus klausimus.**

Aš	ką veiksiu?	<i>skaitysiu, bėgsiu, važiuosiu</i>
Tu	ką veiksi?	
Jis, ji	ką veiks?	
Mes	ką veiksime?	
Jūs	ką veikssite?	
Jie, jos	ką veiks?	

- 1. Kurie požymiai rodo, kad Vytauto Tamulaičio tekstas „Petriuko vėliava“ (vadovėlio p. 78–79) yra apsakymas? Teisingus atsakymus pažymėk ☒.**

	Trumpas gyvenimiškas kūrinys.
	Nurodomos tikslios įvykių datos.
	Autoriaus išgalvotas kūrinys.
	Pasakojama apie vieną veikėjo gyvenimo įvykį.
	Daiktai kalba, elgiasi kaip žmonės.
	Nugalėti blogį veikėjams padeda gerieji seneliai.

- 2. Sudaryk ir parašyk Vytauto Tamulaičio teksto „Petriuko vėliava“ planą.**

Petriuko vėliava Planas

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

- 3. Kaip Petriukas įkopė į bokštą ir iškėlė jame vėliavą? Parašyk. Remkis planu ir veiksmažodžių grandine.**

Žinojo —> jautē —> prišoko —> ģitvērē —> kabinosi —> pasiekē,
 ģemē plakti —> pajuto —> ģemē virpēti —> krūptelējo —> išgirdo —>
 atsiminē —> pradējo grabalioti —> ištarē pats sau —> kilo —> dirbo
 —> išnyko —> kyštelējo —> persirito —> ištraukē —> pririšo —>
 subangavo.

PAPILDOMOS UŽDUOTYS

3. Pakeisk veiksmazodžius taip, kad jie atsakytų į klausimą *ką veiki*? Sutartiniu ženklu pažymėk veiksmazodžių galūnes.

ką veikė?	ką veiki?	ką veikė?	ką veiki?
kepė	kep <i>ei</i>	užmiršo	
jojo	joj <i>ai</i>	valė	
klojo		žvejojo	
nešė		mojo	
stovėjo		kvepėjo	
kirpo		spaudė	
virė		bėrė	
plovė		saugojo	
tylėjo		plaukė	

4. Įrašyk veiksmazodžių, atsakančių į klausimą *ką veiki*?, galūnes ir paaiškink jų rašybą. Sutartiniu ženklu pažymėk veiksmazodžių galūnes.

kviet <i>ei</i> , nes kviet <i>e</i>	stebėj____, nes ...
neš____, nes ...	tyrinėj____, nes ...
žiūrėj____, nes ...	plov____, nes ...
kalbėj____, nes ...	pasakoj____, nes ...
ploj____, nes ...	galvoj____, nes ...
lėk____, nes ...	ėj____, nes ...
stovėj____, nes ...	gyr____, nes ...
stat____, nes ...	važinėj____, nes ...
kloj____, nes ...	bėr____, nes ...

PAPILDOMOS UŽDUOTYS

5. Pateikiamus veiksmazodžius surašyk į tinkamas vietas. Sutartiniu ženklu pažymėk priesagą *-(i)av-*.

dejavo, vingiavo, skaičiavo, mojavo, važiavo, šokavo, vairavo, buriavo, irklavo, skudučiavo, grupavo, sluoksniavo, žaibavo, mojavo, žingsniavo, bangavo, garavo, kraujavo, spinduliavo, riešutavo, draugavo, grybavo, žoliavo, kariavo, juokavo, triukšmavo

-av-	dejavo,
-(i)av-	vingiavo,

6. Parašyk veiksmazodžius, atsakančius į kitus klausimus. Sutartiniu ženklu pažymėk jų galūnes.

Aš	ką veikiau?	gyr <i>iau</i> ,ėj <i>au</i> , mojav <i>au</i> , žingsniav <i>au</i>
Tu	ką veiki?	
Jis, ji	ką veikė?	
Mes	ką veikėme?	
Jūs	ką veikėte?	
Jie, jos	ką veikė?	

Būtas kartinis laikas

Žodžiai, nusakantys veiksmą, kuris vyko praeityje vieną kartą, ir atsakantys į klausimus: **ką veikiau? ką veikei? ką veikė? ką veikėme? ką veikėte?**, yra būtojo kartinio laiko veiksmažodžiai.

Pavyzdžiui: *grojau, grojai, grojo, grojome, grojote.*

Būtas kartinis laikas					
Aš	ką veikiau?	dirbau, nešiau	Mes	ką veikėme?	dirbome, nešėme
Tu	ką veikei?	dirbai, nešei	Jūs	ką veikėte?	dirbote, nešėte
Jis, ji	ką veikė?	dirbo, nešė	Jie, jos	ką veikė?	dirbo, nešė

ką veikė?		ką veikei?		ką veikė?		ką veikei?
grojo	→ todėl →	grojai		nešė	→ todėl →	nešei
svajojo		svajojai		puošė		puošei

Būtas kartinis laikas					
Aš	ką veikiau?	važiavau	Mes	ką veikėme?	važiavome
Tu	ką veikei?	važiavai	Jūs	ką veikėte?	važiavote
Jis, ji	ką veikė?	važiavo	Jie, jos	ką veikė?	važiavo

Įsidėmėk būtojo kartinio laiko veiksmažodžių su priesaga **-(i)av-** rašybą!

Būtas dažninis laikas

Žodžiai, nusakantys veiksmą, kuris vyko praeityje kelis kartus, ir atsakantys į klausimus: **ką veikdavau? ką veikdavai? ką veikdavo? ką veikdavome? ką veikdavote?**, yra būtojo dažninio laiko veiksmažodžiai.

Kuo skiriasi būtojo dažninio laiko veiksmažodžiai nuo būtojo kartinio laiko veiksmažodžių?

Būtojo kartinio laiko veiksmažodžiai nusako praeityje tik vieną kartą vykusį veiksmą: **ką veikė?** – *išbandė, skraidė, statė.*

Būtojo dažninio laiko veiksmažodžiai nusako praeityje dažnai vykusį veiksmą: **ką veikdavo?** – *išbandydavo, skraidydavo, statydavo.*

Būtojo dažninio laiko veiksmažodžiai turi priesagą **-dav-**.

Būtas dažninis laikas					
Aš	ką veikdavau?	rašydavau	Mes	ką veikdavome?	rašydavome
Tu	ką veikdavai?	rašydavai	Jūs	ką veikdavote?	rašydavote
Jis, ji	ką veikdavo?	rašydavo	Jie, jos	ką veikdavo?	rašydavo

Kai kuriuose žodžiuose priebalsius prieš priesagą **-dav-** vienaip girdime, kitaip užrašome. Abejojant, kokią raidę rašyti, reikia būtojo dažninio laiko veiksmažodį pakeisti būtojo kartinio ar esamojo laiko veiksmažodžiu arba veiksmažodžio bendratimi.

Pavyzdžiui: *tepdavo – tepti, tepa, tepė*
kišdavo – kišti, kiša, kišo
verkdavo – verkti, verkia, verkė